

Bruselj, 5. september 2022
(OR. en)

12012/22

ENER 415

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Možni izredni ukrepi za ublažitev visokih cen energije – izmenjava mnenj

Pred izredno sejo Sveta za promet, telekomunikacije in energijo 9. septembra 2022 vam v prilogi pošiljamo informativni dokument predsedstva o navedeni temi.

Možni izredni ukrepi za ublažitev visokih cen energije

Informativni dokument predsedstva

Uvod in ozadje

Rastoče cene energije in izjemna nestanovitnost zaradi nenehnega zmanjševanja oskrbe iz Rusije, vključno z nedavno popolno prekinitvijo obratovanja plinovoda Severni tok 1 za nedoločen čas, ter neizzvana invazija v Ukrajini vplivajo na trge, zlasti trg plina. Visoke cene energije in nestanovitnost prispevajo k naraščajoči inflaciji ter močno vplivajo na vsa podjetja in potrošnike, med drugim na najbolj ranljiva in energijsko revna gospodinjstva, vse bolj pa tudi na gospodinjstva s srednjimi dohodki. Poleg tega so zmogljivosti za proizvodnjo električne energije v EU znatno manjše kot običajno, zlasti zaradi pomanjkanja jedrske energije v nekaterih državah članicah, zmanjšanja proizvodnje vodne energije v Evropi, nizkega vodostaja Rena in drugih rek, ki vpliva na prevoz premoga, neugodnih vetrovnih razmer ter drugih faktorjev. Neizpolnjenost proizvodnje energije iz teh virov povečuje povpraševanje po plinu.

V takih razmerah je ključnega pomena, da se oceni razvoj trga in opredelijo možni ukrepi za obravnavanje visokih cen električne energije, ki so posledica visokih cen plina. Države članice so na podlagi nabora orodij Komisije iz oktobra 2021 in na podlagi načrta REPowerEU, ki je bil objavljen maja, že sprejele različne ukrepe za odpravo učinkov na nacionalni ravni, vendar pa socialni partnerji zaradi vse slabših razmer na trgu pozivajo k hitremu izvajanju rešitev na ravni EU, ki bi ublažile negativne učinke na evropske trge. Jasno je, da bo prihodnja sezona ogrevanja preizkus odpornosti energetskega trga EU.

Likvidnostne težave pri trgovanju z električno energijo so se pred kratkim pokazale kot nov izziv za notranji trg EU, s čimer se ustvarja pritisk na pozicije udeležencev na trgu za varovanje pred tveganjem. Dnevna nihanja cen so včasih povzročila znatno povečanje zahtev za kritje za terminske pogodbe. Tako je za vse večje število podjetij skoraj nemogoče, da bi svoje pozicije varovanja pred tveganjem ohranila odprte, zato se posledično umaknejo s terminskih trgov. Nižje ravni udeležbe na terminskih trgih zmanjšujejo likvidnost na teh trgih in – kot negativni povratni učinek – posledično povečujejo nestanovitnost cen.

Za reševanje zgoraj navedenih vprašanj so države članice uvedle različne nacionalne ukrepe. Za nadaljnje reševanje izzivov na ravni EU se lahko preučijo naslednje možnosti.

Preučene možnosti

A) Ločitev/omejitev vpliva cene plina na ceno električne energije

- Začasna omejitev cene plina, ki se uporablja za proizvodnjo električne energije;
- začasna omejitev cene plina, uvoženega iz določenih držav;
- začasna izključitev proizvodnje električne energije iz plina iz vrstnega reda gospodarnosti in določanja cen na trgu z električno energijo.

B) Povečanje likvidnosti na trgu

- Takojšnja podpora v okviru kreditnih linij za udeležence na trgu, ki se srečujejo z zelo visokimi pozivi k doplačilu kritja, vključno z možnostjo posebne rešitve na evropski ravni, na primer prek ECB;
- sprememba pravil trgovanja o energetskih borzah, kot je začasna sprememba regulativnih zahtev za zavarovanje pri trgovanju z električno energijo, vključno s ponovnim pregledom samodejnih prilagoditev zgornjih omejitev cen;
- začasna ustavitev evropskih trgov z izvedenimi finančnimi instrumenti za energijo ali omejitev trgovanja s terminskimi pogodbami na posebne cenovne pasove.

C) Usklajeni ukrepi za zmanjšanje povpraševanja po električni energiji

- Ukrepi za zmanjšanje povpraševanja v sektorju električne energije, na primer podobni usklajenim ukrepom za zmanjšanje povpraševanja v sektorju plina, ki so bili sprejeti julija 2022.

D) Omejitev in uporaba prihodkov inframejnih proizvajalcev električne energije

- Del prihodkov, ki jih zaslužijo inframejni proizvajalci, začasno odvzeti in jih uporabiti za razbremenitev pritiska visokih cen energije na odjemalce, pri čemer veleprodajna cena ostane nespremenjena.

E) Vpliv sistema EU za trgovanje z emisijami

- Oceniti možnosti, kako bi se lahko sistem EU za trgovanje z emisijami uporabil pri obravnavanju trenutnih visokih cen električne energije in za zagotovitev hitrega napredka Sveta pri dosegu dogovora glede poglavij o načrtu REPowerEU, vključenih v načrte za okrevanje in odpornost, vključno z možnostjo uporabe pravic iz rezerve za stabilnost trga.

Pri vseh zadevnih prihodnjih ukrepih bi bilo treba upoštevati naslednja osnovna načela energetske politike EU in s tem povezane cilje:

- ohraniti bi bilo treba zanesljivost oskrbe z električno energijo in plinom na evropski ravni;
- ohraniti bi bilo treba notranji energijski trg in z njim povezane koristi;
- ukrepi ne bi smeli privedi do povečanja porabe plina niti ogroziti prizadevanj za zmanjšanje porabe plina v Evropi;
- odziv bi moral biti enostavno izvedljiv in usklajen na ravni EU;
- ukrepi bi morali ublažiti učinek na račune odjemalcev za energijo;
- skladnost s cilji in izvajanjem evropskega zelenega dogovora.

Navedene možnosti za nujne ukrepe so predvidene kot takojšen odziv na trenutne izredne razmere. Vseeno bi morali nadaljevati razpravo o sistemski nadgradnji zasnove notranjega energijskega trga, da bi bil v prihodnosti bolj pripravljen na podobne tržne pogoje. Takšno nadgradnjo je treba ustrezno preučiti, zasnovati na podlagi temeljite analize in ocene učinka ter pri tem upoštevati postopno vzpostavitev razogljičenega energijskega trga v prihodnosti.

Vprašanja:

- 1. Ali se strinjate, da je treba ukrepe na ravni EU, ki jih je predlagala Komisija, sprejeti pravočasno za prihodnjo sezono ogrevanja? Katero od opisanih ali alternativnih možnosti bi bilo treba uporabiti v tem primeru?*
 - 2. Kateri posebni instrumenti bi se vam zdeli primerni za hitro rešitev zgoraj navedenih težav?*
-